

Eivissa: que tot just neix

Per JOSEP MARÍ

El treball que oferesc al lector no pretén de cap manera meravellar-lo ni estufar-li les plomes. Si les circumstàncies ho permetessin, la meua feina no seria necessària. Diré, però, en bona hora, que el panorama literari eivissenc no minva i que cada dia més, la joventut obre els ulls davant la porta empesa de la nostra llengua i de la nostra cultura, entès això en el sentit més ampli. Aquest fet no significa tampoc l'èxit definitiu que tots hauríem de desitjar.

El foment d'una cultura més nostra, lligada sempre a la summa consideració de la nostra llengua, no és feina massa ben vista i sovint no commou l'escepticisme de molta gent. D'uns anys ençà, els cursos de català a l'Institut d'Ensenyança Mitjana, dels quals he estat promotor, col·laborador i alumne en definitiva, han acollit un centenar llarg de persones, la majoria jóvens, que en certa manera han creat un ambient d'interès per les nostres coses, encara poc arrelat. Tant a Marià Villangómez —que és el mestre indispensable d'aquests cursos— com als altres col·laboradors, no ens ha mancat mai l'entusiasme, però més d'una vegada ens hem trobat sols.

Posat això per davant, que per a mi no deixa de constituir un orgull personal que no vull amagar, passaré al motiu principal de l'article: els nostres poetes jóvens.

Ja Villangómez, quan l'any 68 va publicar l'aplec *Poetes eivissencs*, concedí una major amplitud als poemes d'autors més jóvens, i volgué *mostrar, a través d'alguns noms, el fet d'una poesia —a part de la popular— en la nostra llengua i en aquesta illa, cultivada sobretot en el segle actual, amb més o menys intensitat, no precisament disminuïda en aquests darrers anys*. Avui, sortosament, podem augmentar aquella relació de noms jóvens amb els de: Marià Serra Planells, Antoni Marí Muñoz, Daniel Ferre Planells, Jaume Juan Castelló i Anna Torres Tur. El meu desig era, abans de desplegar les pàgines d'aquesta jove promoció, on ningú no ha complit els trenta anys, fer un poc d'història de la nostra poesia, però la manca d'espai no m'ho ha permès. Cal assenyalar que aquesta sèrie de poetes, en la qual jo m'incloc, no ha funcionat mai com a grup i que, per tant, els contactes personals entre ells han estat escassos. Podríem dir que només es coneixen de vista. D'altra banda, la paraula *poeta* podria ser un poc comprometedora. Se suposa que el poeta és una persona dedicada amb certa constància a la seua tasca. En el cas que ens ocupa, la poesia és també esporàdica. Les notes que encapçalen els di-

versos poemes han de ser considerades sempre a escala d'una poesia que tot just neix.

Marià Serra Planells

Nascut a la Ciutat d'Eivissa l'any 1943. És Mestre Nacional i Professor de Segona Ensenyança. En els seus versos flota el sentiment humà i solidari. A vegades el poema adopta un aire popular.

SORT

Hi ha una multitud d'hòmens
que no són membres del compost
de sort d'aquest món.
El seu signe és el treball dur,
la fam, l'angoixa, el cingol...
La sort que afavoreix els uns
arronsa les esperances dels altres;
la faç del món, que a cops ens riu,
flageja l'esforç d'altri.
Sort partida a trossos i mal repartida!

JÓVENS

A l'esquerra del camí,
a l'esquerra dels hòmens bons,
a l'esquerra de tot...

Sèver del bon tros,
sèver del bon menjar,
sèver de la dolçor...

Assot dels *disfressats*,
assot dels *millors*,
assot dels rics i plens...

Sedàs per a tot el gra,
sedàs per a les bones obres,
sedàs per ben triar.

A tot això estiguem i siguem,
jóvens.

Antoni Marí Muñoz

Va néixer a la Ciutat d'Eivissa l'any 1944, quan —com diu ell amb sarcasme— a *Hiroshima celebra-ven la Pasqua amb focs artificials i «mistos de tro»*. Té estudis de Magisteri i de Filosofia i Lletres. La seua poesia és un complicat exercici literari, de lèxic barroc, per on es dilueixen lleus sentiments nostàlgics. En alguns poemes, elimina la puntuació i el lector se submergeix en una ambigüitat susceptible de nova creació.

MNEMESYNE

Lleugera fou la persecució de les imatges Àrdues
les topades al silenci Neguitosos els enigmes de sant
[Joan de la Creu
Estèrils els desficiis al vestibul Infranquejables els
[somniais

Després la mengia vora els llibres la reiteració que
[es torna pluja
la lletra que esdevé interiorment naufragi i recom-
[pondre

en el record altre cop els equilibris
Fou llavors cantava Leo Ferré les cançons de Verlaine
que fugírem als balcons i retallàvem els mots i els
[llançàvem

al carrer com papallones
i com papallones s'encenien perquè feia molt vent
i sonava recordes? un piano erudit i americà
Fou llavors també a redòs del tedi dels companys
[que em parlaves
de la festa als espais de la mar del cadernell de
[Nicos Poulantzàs
dels teus somnis Amb els cabells trenaves els records
El vent com un cercle de memòria s'emportà el teu
[rostre

s'emportà també el teu llenguatge
l'artifici del somriure i de la por.

*Eu hai vist temps que no em placia res;
ara em content de ço qui em fa tristura,
e los grillons lleugers ara prou més
que en lo passat la bella brodadura.*

Jordi de Sant Jordi

No vull recordar-me'n però vinc amb la por
sota l'aixella, al mateix lloc on duia els llibres
de l'escola i dels poetes. No vull recordar-me'n però
arribo sense pressa i ningú als carrers tothom
arrera els finestrans amb l'esguard vora l'esquerda.
No voldria recordar-me'n però aquella olor, aquell
dolor de mar a dintre. Aquell anar-se'n
a poc a poc al llatzaret de l'encongida paraula i el
[segell
als meus llavis i arribar al jorn de tancar els ulls i
[d'oblidar-me
i de distreure'm amb el quadern dels retrats
del que no fórem... *Ahora es cuando puedes empe-*
[zarte a morir.

Passa una noia amb una capa roja pel carrer.

Josep Marí Marí

Nat a la Ciutat d'Eivissa l'any 1948. Estudià Belles Arts a Barcelona. Els dos poemes reproduïts formen part de dos aplecs titulats «Poemes blaus» i «El temps».

S O N E T

Ah, si jo fos vaixell quin goig tindria
de romandre amarrat al port tranquil
als matins que el sol, mai tan gentil,
encara ens regalés més fantasia.

I amb quina il·lusió rebria el dia
deixant caure al mirall el meu perfil.
I alhora les gavines, amb estil,
passejarien l'àmbit d'alegria.

Jo alçaria, fugaç, al ventijol
banderes de colors, fins que la llum
no en sabés inventar d'altres més bells.

Rompria, neguitós, l'amarra al vol,
desentès de patrons i de costum,
i al port pendrien vol trenta vaixells.

(POEMES BLAUS)

PREC AL SOL

Incendia'm, sol, car em dispo
a la teva alta nafra sangonosa.
Des de la tarda lenta que declina,
ressuscita el meu foc sobre l'arena.
Vet aquí que el meu cos tremola davant l'ona,
perquè la meua carn és un desig de flama.
Incendia'm de ple; humana brasa
que mai no s'extingeixi. No vull pluja,
sinó eixuta ventada que m'estengui
per mons de soledat, i el temps arribi
amb ardorosa flama de blavor
i m'enceti i m'injecti domini majestàtic,
amb què un ceptre deturi la vida que s'apressa.

(EL TEMPS)

Isidor Marí Mayans

No és feina meua parlar-ne com a cantant, però
sí com a poeta. Sense menysprear anteriors poemes
seus, dels quals el lector pot trobar unes mostres
al recull *Poetes eivissencs* i on la creativitat és rica
en recursos i els mots hi són ben mesurats, vull
remarcant la transcendència d'aquestes dotze estrofes,
escrites expressament *per a una revista eivissenca*,
per bé que el to sigui fins i tot jogasser. Notem-hi,
però, les experiències vitals del poeta i el seu pensa-
ment, com una crida a la reflexió personal.

I

Nascut a l'any coranta-nou,
no he fet cap ou,
però tampoc vull fer-me es gall
en aquest ball,
perquè no tenc més esperons
que ses cançons.

II

Perquè em fugís es fum d'es cap,
vaig treure es tap
a sa botella on he viscut
des de menut,
i ja es sap que qui va a Lior-
na ja no tor-
na, i a Liorna em vaig quedar.

III

Vaig veure clar
que no es podia parlar clar
del món com va,
perquè el que el du no ho troba bé.
Què s'ha de fer?

IV

He estat dos anys a Salaman-
ca, fent de cran-
ca, i tres anys més a Barcelo-
na, fent de mo-
na, i quan acabi vendré a Eivis-
sa, a fer de llis-
sa.

V

Ja no voldria res més
si tothom ves,
per fi, que tot és de tothom,
i no sé com
poder fer veure que es petits
però eixerits
tenen a voltes més raó
que Salomó.

VI

No crec que tot sigui dolent,
ni que excel·lent;
senzillament, que hem de triar
d'aquí i d'allà,
i anar molt vius, que es que no hi veu
no pot ser hereu.

VII

Si no voleu caure en es pou,
sigueu com sou,
i no digueu que s'eivissenc
és pagesenc,
que de pagesos n'hi ha pertot,
i ningú pot
dir quin llenguatge és es més fi.

VIII

Perquè, per mi,
és ase aquell que brama bé,
i ho és també
per més que brami foraster.

IX

Sí, sí, ja ho sé:
costa molt més anar endavant
que reculant,
i fer un esforç per ser més llest
és tan molest!

X

Però si vols que l'any tres mil,
es mes d'abril,
a Eivissa hi visquin eivissencs
i no flamencs
(encara que siguin molt fins),
que quedin pins,
i que es hotels no ho tapin tot,
has de fer un bot.

XI

No estiguis més temps assegut
fent es vermut-
i mou-te un poc, que més riurem
quan més serem.

XII

I si de cas no m'has entès,
no hi puc fer res.

Daniel Ferre Planells

Neix a la Ciutat d'Eivissa l'any 1951. Ara estu-
dia Filosofia i Lletres a Barcelona. *Crec que la Filo-
sofia és la ciència suprema i busc la veritat i la jus-
tícia*, ens diu. Vet aquí una mostra de la seua acti-
vitat poètica:

P L O U

Ara hi plou,
dins l'ànima.
Cada gota és una idea,
una preocupació, un escrúpol,
un problema,
un excés d'imaginació.
I així i tot,
intensa com mai en surt
una força que dins no hi cap;
massa gran és ja,
se n'ha d'escapar.
I és per això mateix
que res més no hi pot entrar,
i menys encara
aqueixa força igual,
que d'una altra ànima ve
i que li diuen amor.

Jaume Juan Castelló

Nascut al barri mariner de sa Penya l'any 1953.
Un ahot dotat de bona vocació literària i de no
menys talent. Això se'ns revela en la primera lec-
tura dels seus versos: fluïdesa sense destorbs, alegre
i desimbolta, original i vària. Els poemes de Jaume
Juan Castelló aconsegueixen bells resultats estètics.
El jove poeta estudia clàssiques a la Universi-
tat de Barcelona. Vull assenyalar la seua ascendència
formenterera.

SÍ, OMAR, PERÒ...

Oh, Kheyyam, pots sentir-me?
És que és motiu de goig
l'umbracle de la vida?
És que hem d'alçar les coses
quan per llevant arriba
la llum de l'existència?

